

Ministerstvo životního prostředí

Legislativní požadavky v oblasti nakládání s obaly a obalovými odpady a možnosti jejich plnění v praxi

Mgr. Ing. Ladislav Trylč
JUDr. Eva Jelínková

Hradec Králové, 25. dubna 2012

Obsah přednášky

- **Povinnosti zákona o obalech v kontextu směrnice o obalech**
- **Definice obalu a povinných subjektů**
- **Povinnosti vyplývající ze zákona o obalech**
- **Možnosti plnění povinností zákona o obalech**
- **Chystané změny zákona o obalech v souvislosti s připravovanou novelou**
- **Informace o stávajícím systému nakládání s obaly**

Směrnice o obalech a obalových odpadech 94/62/ES

Cíle (účel) směrnice o obalech a obalových odpadech

- **Harmonizace odlišných vnitrostátních opatření**
 - V oblasti nakládání s obaly a obalovými odpady
- **Dosažení vysoké úrovně ochrany životního prostředí**
 - Zabránění jakýmkoli účinkům obalů a obalových odpadů na životní prostředí a omezení těchto účinků
- **Zabezpečení fungování vnitřního trhu**
 - Vyloučení překážek, které brání obchodu, a zabránění narušování a omezování hospodářské soutěže v rámci Společenství
- **Předcházení vzniku obalového odpadu**
 - Omezení celkového objemu obalů

Klíčové oblasti úpravy podle Směrnice o obalech

- **Využití a recyklace obalových odpadů**
 - Recyklace - min. 55 %, max. 80 %
 - Využití – min. 60 %
- **Systemy zpětného odběru, sběru a využití** – Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily vytvoření systémů pro:
 - **Zpětný odběr** nebo sběr použitých obalů nebo obalových odpadů od spotřebitelů a jiných konečných uživatelů nebo z toků odpadů za účelem jejich usměrnění do nejvhodnějších alternativ nakládání s odpady,
 - **Opakované použití nebo využití, včetně recyklace** obalů nebo sebraných obalových odpadů.

Směrnice o obalech a obalových odpadech 94/62/ES

- **Hladiny koncentrací těžkých kovů přítomných v obalech**
 - Součet hladin koncentrace **olova, kadmia, rtuti a šestimocného chromu**, které jsou přítomny v obalu nebo jeho součástech, nesmí překročit hodnotu **100 ppm**.
- **Informační systémy**
 - Vytvoření harmonizovaných databází, které by podpořily schopnost členských států a Komise **sledovat uskutečňování cílů stanovených touto směrnicí**.
- **Značení a identifikační systém**
 - Rozhodnutí Komise 97/129/ES – doporučující, **na dobrovolné bázi**

Zákon o obalech č. 477/2001 Sb.

Definice obalu

Obal je

- výrobek z **materiálu jakékoli povahy**
- určený k **pojmutí, ochraně, manipulaci, dodávce, prezentaci** výrobku nebo výrobků určených spotřebiteli nebo jinému konečnému uživateli,
- jestliže má **zároveň**
 - v místě nákupu tvořit **prodejní jednotku** pro spotřebitele nebo jiného konečného uživatele (**prodejní obal**),
 - v místě nákupu tvořit **skupinu určitého počtu prodejních jednotek**, ať již je tato skupina prodávána spotřebiteli nebo jinému konečnému uživateli, anebo slouží pouze jako pomůcka pro umístění do regálů v místě prodeje a může být z výrobku odstraněn, aniž se tím ovlivní jeho vlastnosti (**skupinový obal**), nebo
 - **usnadnit manipulaci** s určitým množstvím prodejních jednotek nebo skupinových obalů a usnadnit jejich **převpravu** tak, aby se při manipulaci a přepravě zabránilo jejich fyzickému poškození (**přepravní obal**)

Kriteria a názorné příklady, které upřesňují pojem obal

- **Kritérium 1:** Výrobek, který odpovídá definici obalu uvedené v § 2 písm. a) a zároveň plní nebo může plnit i jinou funkci než funkci obalu, se považuje za obal pouze tehdy, pokud
 - a) není nedílnou součástí jiného výrobku,
 - b) není nezbytný k tomu, aby uzavíral, nesl nebo uchovával tento výrobek po dobu jeho životnosti a
 - c) nejsou všechny části určeny k tomu, aby byly společně používány, spotřebovány nebo odstraněny.
- **Kritérium 2:** Předměty navržené a určené k tomu, aby byly plněny v místě prodeje, se považují za obaly, pokud plní funkci obalu.
- **Kritérium 3:** Pomocné prvky, které jsou zavěšené přímo na výrobku nebo jsou k výrobku připevněné a plní funkci obalu, se považují za obal pouze tehdy, pokud
 - a) nejsou nedílnou součástí tohoto výrobku a
 - b) nejsou-li všechny části určeny k tomu, aby byly společně spotřebovány nebo odstraněny.

Příklady u nichž je problematické stanovení, zda se jedná o obal či nikoliv

Pouzdro na hračku
v čokoládovém vajíčku

Kalíšky od hřbitovních
svíček

Šatní ramínko

Plastové „hračky“
naplněné jinými výrobky

Krabička zápalek

Kapsle do kávových
systémů

Květináč

Na koho se zákon o obalech vztahuje

- Osoby, které **uvádějí obaly na trh**
 - **Výrobci** – výroba (zabalení) a první předání obalu v ČR
 - **Přeshraniční přepravci** - přeprava balených výrobků ze států EU do ČR
 - **Dovozci** – dovoz balených výrobků z nečlenských států do ČR (celní režim)
- Osoby, které **uvádějí obaly do oběhu**
 - **Distributoři** - každé další předání v ČR **po uvedení na trh**
 - **VÝJIMKA** při prodeji zboží **spotřebiteli**, pokud povinnosti zákona již splnila jiná osoba [§ 14, odst. 10, písm. b)]

Vztahují se veškeré povinnosti zákona

Na koho se zákon o obalech vztahuje

- Osoby, které **uvádějí obalové prostředky na trh**
 - **Výrobci** – výroba (prázdných) obalových prostředků a první předání v ČR
 - **Přeshraniční přepravci** - přeprava prázdných obalových prostředků ze států EU do ČR
 - **Dovozci** – dovoz prázdných obalových prostředků z nečlenských států do ČR (celní režim)
- Osoby, které **uvádějí do oběhu obalové prostředky**
 - **Distributoři** - každé další předání v ČR **po uvedení na trh**

Obalový prostředek je výrobek, z něhož je obal prodejní, obal skupinový nebo obal přepravní přímo vyroben nebo který je součástí obalu sestávajícího se z více částí

Vztahují se pouze povinnosti § 4 a § 5 – požadavky na složení obalů

Povinnosti podle zákona o obalech

- Prevence (§ 3)
- Požadavky na složení obalů (§ 4 a § 5)
- Označování obalů (§ 6)
- Požadavky týkající se opakovaně použitelných obalů (§ 8 a § 9)
- Zpětný odběr (§ 10)
- **Využití odpadů z obalů (§ 12)**
- Seznam osob (§ 14)
- Evidence obalů (§ 15)
- Osvobození od povinností (§ 15a)

Základní účel zákona

Prevence (§ 3)

- Snížení množství odpadů z obalů při zachování požadavků na balený výrobek
- Regulace prostřednictvím harmonizovaných technických norem – **ČSN EN 13 428, Obaly – Specifické požadavky na výrobu a složení – prevence snižováním zdrojů**
 - Dodavatel musí být schopen prokázat, že s přihlédnutím ke všem „funkčním kritériím“ dosahuje hotový obal nejnižší možnou hodnotu hmotnosti a/nebo objemu

Funkční kritéria

- Ochrana výrobku
- Proces výroby obalu
- Proces balení/plnění
- Logistika (včetně přepravy, skladování a manipulace)
- Prezentace výrobku k prodeji a marketing
- Přijatelnost pro uživatele/spotřebiteli
- Informace
- Bezpečnost
- Legislativa
- Ostatní hlediska

Požadavky na složení obalů (§ 4 a § 5)

- Součet koncentrací **olova, kadmia, rtuti a chromu s oxidačním číslem VI** v obalu nebo obalovém prostředku max. 100 mikrogramů/g (ppm)
- Obaly musí být zhotoveny tak, aby byly
 - Opakovaně použitelné, nebo
 - Odpady z nich využitelné
 - Recyklací
 - Energetickým využitím
 - Aerobním zpracováním
- Regulace prostřednictvím harmonizovaných technických norem

Požadavky na složení obalů

ČSN EN 13427 Obaly - požadavky na používání evropských norem pro obaly a odpady z obalů- zastřešující norma

ČSN CR 13695-1 Obaly - Požadavky na měření a ověřování čtyř těžkých kovů a jiných nebezpečných látek přítomných v obalech a jejich uvolňování do okolního prostředí - Část 1: Požadavky na měření a ověřování čtyř těžkých kovů přítomných v obalech

ČSN CR 13695-2 Obaly - Požadavky na měření a ověřování čtyř těžkých kovů a jiných nebezpečných látek přítomných v obalech a jejich uvolňování do okolního prostředí - Část 2: Požadavky na měření a ověřování nebezpečných látek v obalech a jejich uvolňování do životního prostředí

ČSN EN 13429 Obaly – Opakované použití

ČSN EN 13430 Obaly - Požadavky na obaly využitelné k recyklaci materiálu

ČSN EN 13431 Obaly - Požadavky na obaly využitelné jako zdroj energie, včetně specifikace nejnižší výhřevnosti

ČSN EN 13432 Obaly - Požadavky na obaly využitelné ke kompostování a biodegradaci

Seznam norem v dokumentu „Stručný průvodce podnikatele labyrintem zákona o obalech” na str. 7: http://www.mzp.cz/cz/strucny_pruvodce_podnikatele

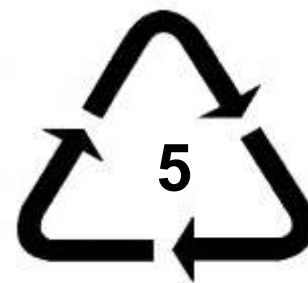
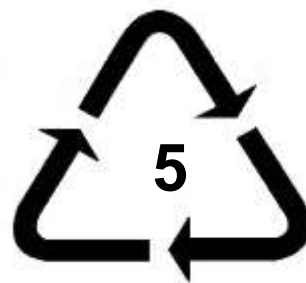
Označování obalů (§ 6)

- Od roku 2006 je značení **dobrovolné** (doporučené)
- Pokud se výrobce rozhodne obal materiálově označit, musí tak učinit v souladu s **rozhodnutím Komise 97/129/ES**
 - Číselná řada označení pro jednotlivé materiály + písmenné symboly
- **ČSN 77052-2 Obaly** - Odpady z obalů - Část 2: Identifikační značení obalů pro následné využití odpadu z obalů.
 - Přejímá nomenklaturu značení dle rozhodnutí **97/129/ES**
 - Přidává některé další symboly

Označování obalů dle ČSN 770052-2

	Číselné označení	Písmenné označení	Materiál
Plasty	1	PET	Polyethylentereftalát
	2	HDPE	Vysokohustotní (lineární) polyetylén
	3	PVC	Polyvinylchlorid
	4	LDPE	Nízkohustotní (rozvětvený) polyetylén
	5	PP	Polypropylén
	6	PS	Polystyren
	7	-	Ostatní plasty
Papír	20	PAP	Vlnitá lepenka
	21	PAP	Hladká lepenka
	22	PAP	Papír
Kovy	40	FE	Ocel
	41	ALU	Hliník
Dřevo	50	FOR	Dřevo
	51	FOR	Korek
Textil	60	TEX	Bavlna
	61	TEX	Juta
Sklo	70	GL	Bílé sklo
	71	GL	Zelené sklo
	72	GL	Hnědé sklo

U kombinovaných materiálů se kód skládá z písmene C (composite) a lomné čary (/) za níž následuje písmenný kód materiálu, jehož zastoupení v materiálu hmotnostně převažuje. Např. **C/PAP** – nápojový karton

PP

Grafické symboly materiálového značení

Grafický symbol vyjadřující nakládání s odpadem z obalu

Požadavky týkající se opakovaně použitelných obalů (§ 8 a § 9)

- **Sytém uzavřený**
 - Obal je **trvale ve vlastnictví osoby** nebo organizované skupiny osob
 - Obal je opakovaně uváděn na trh touto osobou nebo organizovanou skupinou
 - Tato osoba nebo organizovaná osoba je povinna převzít opakovaně použitelný obal zpět
 - Používá se systém kontroly mezi účastníky systému
- **System otevřený**
 - Rozhodnutí o opakovaném použití je na vůli uživatele
 - Obal je vždy **ve vlastnictví kdo jej právě užívá**
 - Obnova obalu může být zajištěna uživatelem, nebo je dostupná na trhu
- **System smíšený**
 - Obal je vždy **ve vlastnictví konečného uživatele a je jím opakovaně plněn** prostřednictvím náhradního balení, které je dostupné na trhu

Vymezení jednotlivých typů obalů s ohledem na jejich opětovné použití

Výrobky, které nejsou obaly	Opakovaně použitelné obaly		Obaly, které nejsou opakovaně použitelné	
	Nevratné obaly	Vratné obaly	Nevratné obaly	
	Láhev na aviváž s náhradním balením Paleta EUR	Lahve CO ₂ pro výčepy Náplně do automatů na vodu Zálohované obaly Pivní láhev Přepravka	Kanistr na chemikálie Krabička na film Krabička na bombičky CO ₂	Sáčky na pečivo Lepenková krabice Smršťovací fólie Plechovka PET láhev

Zpětný odběr a využití odpadů z obalů

- **Zpětný odběr**
 - Osoby, které uvádějí na trh nebo do běhu obaly **prodejem spotřebiteli (obaly určené pro spotřebitele)**
 - Neprokáží li že na území ČR nevznikly z těchto obalů odpady
 - Bezúplatné zajištění
 - Zajištění dostatečné četnosti a dostupnosti sběrných míst
- **Využití odpadů z obalů**
 - Osoby, které uvádějí na trh nebo do běhu obaly
 - Neprokáží li že na území ČR nevznikly z těchto obalů odpady
 - Rozsah využití je stanoven přílohou č. 3 zákona

Fikce splnění zpětného odběru a využití

Osoby, které uvádění na trh nebo do oběhu opakovaně použitelné obaly, pokud je opakovaně použito alespoň 55% hmotnostních

Rozsah recyklace a využití odpadů z obalů

Příloha č. 3 zákona o obalech

A: Recyklace B: Celkové využití

Materiál	do 31.12. 2012	
	A	B
	%	%
Papír a lepenka	70	
Sklo	70	
Plast	27	
Kovy	50	
Dřevo	15	
Celkem	55	60

- Za obaly z jednoho materiálu se považují takové obaly, ve kterých daný materiál tvoří alespoň **70%** hmotnosti obalu (materiály nelze oddělit ručně)
- **Kompozitní obal** – kombinovaný obal, ve kterém ani jedna z jeho složek nedosahuje alespoň 70 % hmotnostních

Možnosti plnění povinností zákona o obalech

- **Samostatně**
 - Plnění povinností odděleně od obalů jiných povinných osob
- **Přenesením povinností** za současného převedení vlastnictví obalu
 - Pouze za účelem uvedení obalů do oběhu – povinnosti nelze přenést na konečné články distribučního řetězce (spotřebitel, jiný konečný uživatel)
- **Uzavřením smlouvy o sdruženém plnění** s autorizovanou obalovou společností (AOS)
 - Stanovisko MŽP: Ke splněním povinností nedojde uzavřením smlouvy, ale až faktickým vykázáním skutečného množství obalů uvedených na trh nebo do oběhu AOS
- **Kombinovaně**
 - Zápis do Seznamu osob - samostatné plnění k části obalů
 - Smlouva o sdruženém plnění s AOS – kolektivní plnění k druhé části obalů

Samostatné plnění povinností zákona o obalech

- **Zápis do Seznamu osob (§ 14)**
 - Podává se do 60 dnů od vzniku povinnosti na MŽP
 - Informace, zda je obal určen pro **spotřebitele**, pokud ano - popis zajištění zpětného odběru a **způsob informování** spotřebitelů o zajištění zpětného odběru
 - Popis systému zajištění využití odpadů z obalů
 - Popis materiálového složení obalů
 - Platba registračního poplatku (800 Kč)
- **Vedení evidence obalů a odpadů z obalů**
 - Vedení průběžné evidence
 - Ohlašování údajů z evidence MŽP (roční výkaz – ISPOP)
 - Prokazování údajů z evidence MŽP a ČIŽP
 - Uchovávání dokladů o evidenci a ohlašování
 - Platba evidenčního poplatku (800 Kč)

Ohlašování a vedení evidence obalů

- Osoba zapsaná v Seznamu, je povinna **vést průběžně evidenci o obalech a odpadech z obalů** a o způsobech nakládání s nimi
- Dříve evidence vedena dle **vyhlášky 117/2002 Sb.**

V roce 2004
nahrazena
vyhláškou
641/2004 Sb.

Evidenční list množství obalů uvedených na trh					
Pozn.: Vyplnění všech uvedených položek je povinné. Pokud se některá					
Firma (jméno nebo název) ²⁾ :					
MATERIÁL ⁴⁾ :			OBAL ⁵⁾ :		
0	1	2	3	4	5
Číslo účetního dokladu ⁶⁾	Vlastnosti obalu ⁷⁾	Vlastní výroba obalů ⁸⁾	Dovezeno obalů	Vyvezeno obalů	Uvedeno na trh celkem v ČR ⁹⁾
Rok.....					
celkem					

Přehled prováděcích předpisů k zákonu o obalech

Zákon o obalech č. 477/2001 Sb.

- **Vyhláška č. 641/2004Sb.**, o rozsahu a způsobu vedení evidence a ohlašování údajů z této evidence
- **Vyhláška č. 116/2002 Sb.**, Ministerstva průmyslu a obchodu o způsobu označování vratných zálohovaných obalů
- **Nařízení vlády č. 111/2002 Sb.**, kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů

Předpisy v platném znění na webových stránkách MŽP:

http://www.mzp.cz/cz/legislativa_prilohy

http://www.mzp.cz/cz/preklady_legislativy (v angličtině)

Přehled evropské legislativy týkající se obalů

- **Směrnice o obalech a obalových odpadech 94/62/ES**
- **Směrnice 2004/12/ES**, kterou se mění směrnice 94/62/ES
- **Směrnice 2005/20/ES**, kterou se mění směrnice 94/62/ES
 - **Rozhodnutí Komise 97/129/ES**, kterým se zavádí identifikační systém pro obalové materiály podle směrnice Evropského parlamentu a rady 94/62/ES o obalech a obalových odpadech
 - **Rozhodnutí Komise 2009/292/ES**, kterým se stanoví podmínky pro udělování výjimky ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES o obalech a obalových odpadech pro přepravky a palety z plastů týkající se úrovní koncentrace těžkých kovů
 - **Rozhodnutí Komise 2001/171/ES**, kterým se stanoví podmínky pro odchylku u skleněných obalů týkající se úrovní koncentrací těžkých kovů stanovených ve směrnici 94/62/ES o obalech a obalových odpadech

Chystané změny zákona o obalech v souvislosti s připravovanou novelou

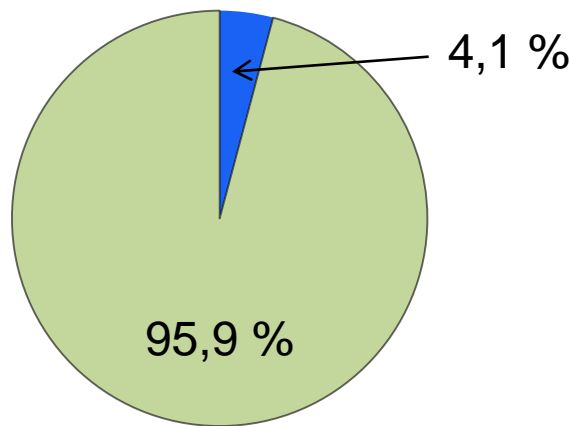
- Stanovení cílů pro využití odpadů z obalů po roce 2012
- Úprava § 15a – zvýšení limitu pro osvobození povinností vyplývajících z § 10 - § 15 zákona (zpětný odběr a využití)
- Definice kombinovaného plnění
- Finanční zajištění činnosti autorizované obalové společnosti v případě náhlého poklesu cen druhotných surovin
- Upřesnění některých ustanovení s cílem znemožnění více výkladů a změny kontrolních kompetencí (rozšíření kontrolních kompetencí na obce)

Počet povinných osob a způsoby plnění povinností

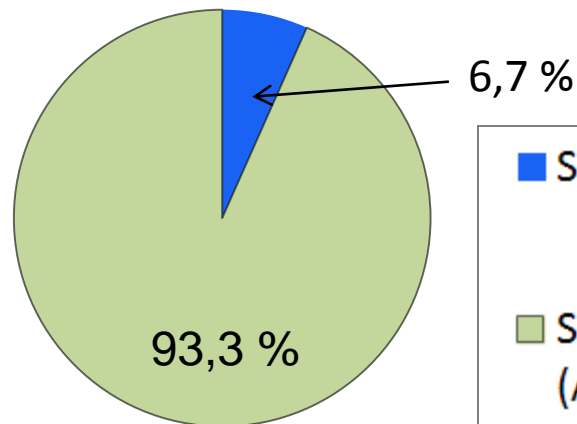
Způsob plnění povinností	Počet povinných osob	Množství vzniklých obalových odpadů (2010)
Seznam osob (§ 14)	886	61 426
Sdružené plnění (AOS EKO-KOM)	20 482	861 300
CELKEM	21 368	922 726

* Údaj k 1. 1. 2012

Podíl osob plnících povinnosti individuálně a kolektivně

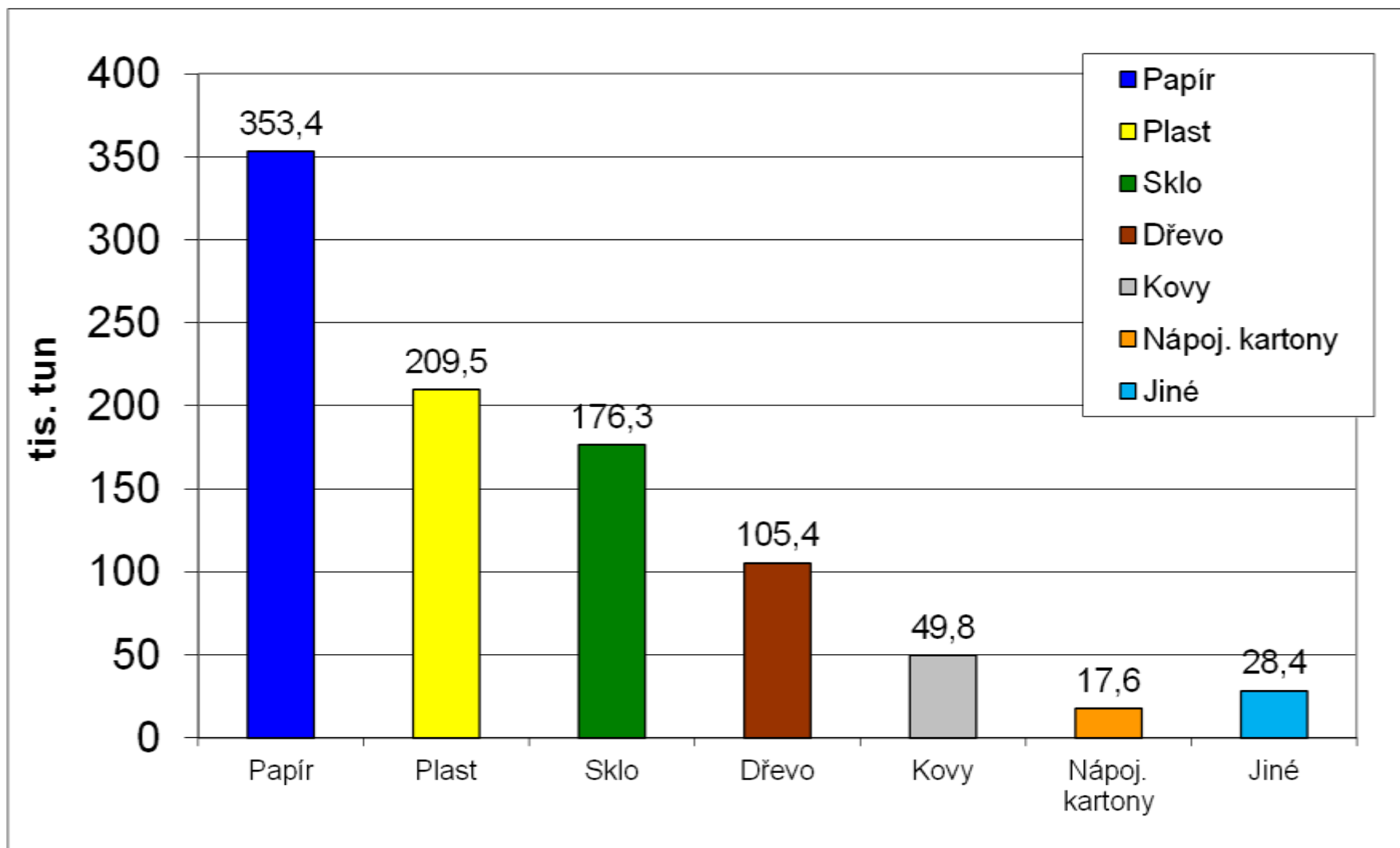

Množství vzniklých obalových odpadů (2010)

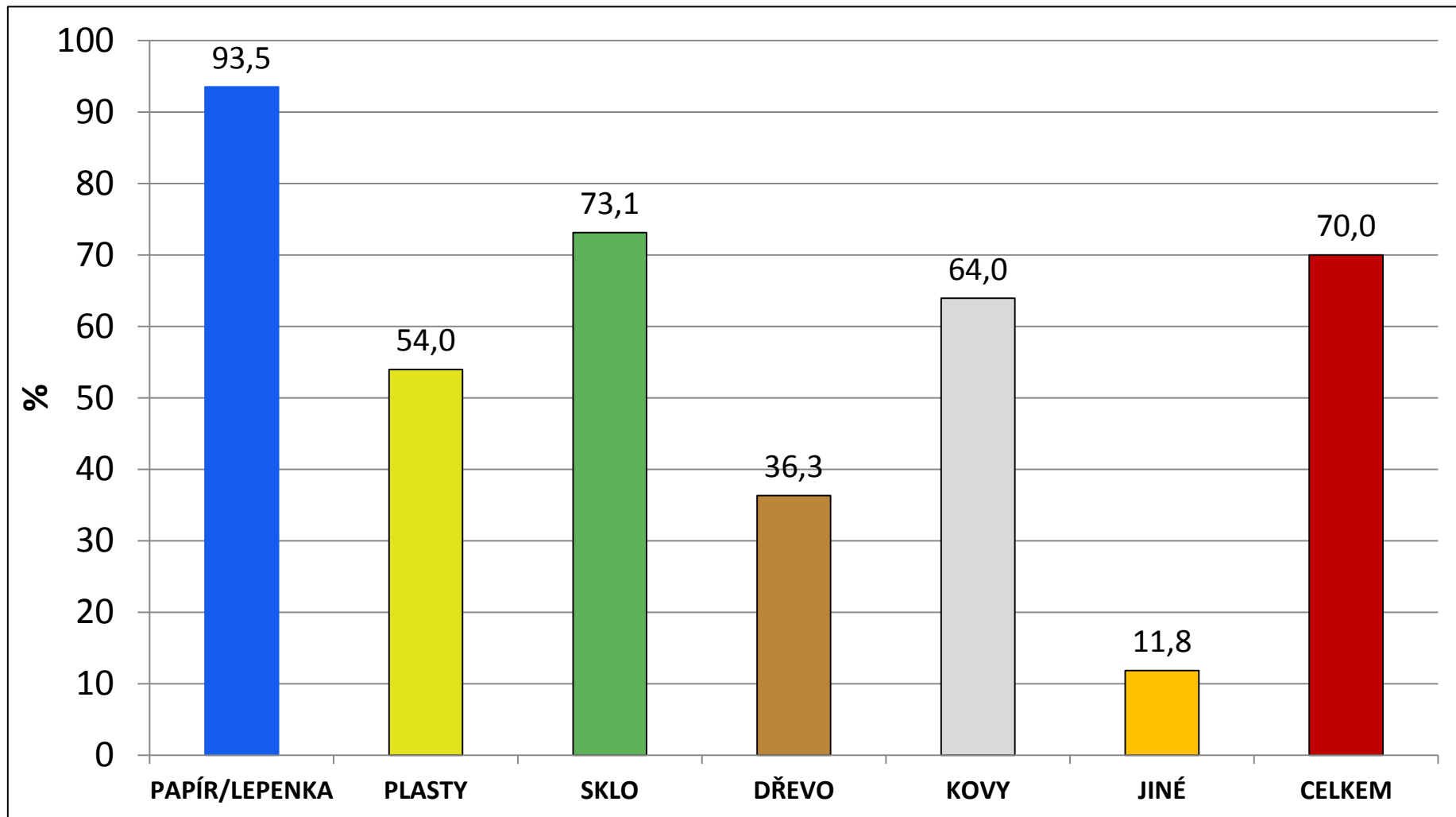

- Seznam osob (§ 14)
- Sdružené plnění (AOS EKO-KOM)

Množství obalů uvedených na trh v roce 2010 dle jednotlivých materiálů

Míra materiálového využití odpadů z obalů v roce 2010

Podíly obalových složek v tříděném komunálním odpadu

Komodita	Podíl obalové složky v hmotnostních procentech
Papír	25 %
Plasty	87 %
Sklo (bílé, barevné)	99 %
Kovy	6 %
Nápojový karton	100 %

Děkujeme za pozornost

Mgr. Ing. Ladislav Trylč

Ministerstvo životního prostředí
Odbor odpadů
Oddělení zpětného odběru

Tel.: 267 122 208

E-mail.: Ladislav.trylc@mzp.cz

JUDr. Eva Jelínková

Ministerstvo životního prostředí
Odbor legislativní
Oddělení technické legislativy

Tel.: 267 122 104

E-mail.: Eva.jelinkova@mzp.cz